

Dosar nr. 3r-202/23
2-22033310-01-3r-08082023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

DECIZIE

22 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Complet de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul depus de Eduard Rățoi,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Rățoi împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova cu participarea terțului Ministerul Justiției cu privire la contestarea actelor administrative,

împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a declarat inadmisibil apelul înaintat de Eduard Rățoi, pe motiv că, motivarea apelului a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de art. 232 alin.(2) din Codul administrativ,

c o n s t a t ă :

La 10 martie 2022, Eduard Rățoi a înaintat acțiune de contencios administrativ împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova cu participarea terțului Ministerul Justiției privind contestarea actelor administrative (f.d.4-7).

Prin hotărârea din 17 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea de contencios administrativ înaintată de către Eduard Rățoi împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova cu participarea terțului Ministerul Justiției privind contestarea actelor administrative a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.42, 50-55).

La data de 29 noiembrie 2022, Eduard Rățoi a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral, în sensul declarat (f.d.47-48).

Ulterior, la data de 10 mai 2023, apelantul a depus o cerere privind renunțarea la acțiune, ca mai apoi, prin cererea din 07 iunie 2023, Eduard Rățoi să solicite retragerea cererii de renunțare la acțiune.

Astfel, la data de 07 iunie 2023, Eduard Rățoi a prezentat și motivarea cererii de apel, fără a solicita repunerea în termen.

Prin încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul înaintat de Eduard Rățoi împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, pe motiv că, motivarea apelului a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de art. 232 alin.(2) din Codul administrativ (f.d. 83-84).

La data de 13 iulie 2023, Eduard Rățoi a depus recurs împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat anularea încheierii instanței de apel cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că nu cunoaște din care considerente cererea de apel a fost considerată ca fiind una nemotivată, ori în conținutul acesteia este motivarea necesară pentru a fi examinat fondul. În apelul (inițial) nu este indicat, că ar fi apel nemotivat sau că va mai fi depus alt apel motivat. Argumentele expuse în acest apel sunt suficiente pentru ca instanța de apel să se expună pe fondul cauzei.

A notat recurentul că prin această atitudine formalistă a instanței de apel, se încalcă art. 6 CEDO, dreptul la un proces echitabil, potrivit căruia, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fapt ce nu a fost făcut de către instanța de apel.

Recurentul a menționat că, nu a solicitat repunerea în termen a apelului, deoarece apelul depus inițial este motivat și urma a fi examinat în limitele motivelor lui. În apelul care a fost considerat nemotivat de către instanța de apel, se face trimitere la rapoartele Comisiei de la Veneția privind Securitatea Juridică din data de 21 martie 2022.

Faptul că din întâmplare a denumit incorect înscrisul expediat prin poșta electronică ca apel motivat, nu exclude necesitatea examinării cauzei în apel, ori acest înscris în sine constituie - apel suplimentar sau susțineri verbale, prin care și-a expus mai detaliat, în formă scrisă rapoartele Comisiei de la Veneția și practica Curții Europene în cazuri asemănătoare.

Conform art. 241 alin. (1) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

Iar, în conformitate cu art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea contestată la 05 iulie 2023, fiind notificată recurentului la data de 11 iulie 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică, anexat la actele cauzei (f.d. 85).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că Eduard Rățoi s-a conformat prevederilor legale și a respectat termenul instituit de legiuitor la articolul 242 din Codul administrativ, pentru demararea căii de atac în ordine de recurs.

Prin prisma art. 191 alin. (5) lit. b) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, a deciziilor și a încheierilor curților de apel.

Conform art. 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

La data de 29 iunie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Uniunii Avocaților copia recursului depus de Eduard Rățoi împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 93).

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Eduard Rățoi împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Actele cauzei denotă că, la data de 10 martie 2022, Eduard Rățoi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova cu participarea terțului Ministerul Justiției privind contestarea actelor administrative.

Prin hotărârea din 17 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins acțiunea în contencios administrativ înaintată de Eduard Rățoi.

La data de 29 noiembrie 2022, Eduard Rățoi, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 49).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, copia hotărârii motivate din 17 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost expediată la data de 16 martie 2023 în adresa lui Eduard Rățoi, la adresa de e-mail: eduard.ratoil@mail.com, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d. 60, verso), și la aceeași dată, Eduard Rățoi, de la adresa de e-mail: eduard.ratoil@mail.com, a confirmat recepționarea acesteia, prin expedierea unui răspuns cu următorul conținut: „Confirm primirea hotărârii motivate la 16.03.2023” (f.d. 60, verso).

Conform art. 97 alin. (1) și alin. (3) lit. d) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: notificare prin poșta electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

În corespundere cu art. 110¹ alin. (1) din Codul administrativ, notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana responsabilă din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poșta electronică este echivalentă cu notificarea de substituie prin introducerea în cutia poștală.

Prin urmare, ținând cont de circumstanțele factice reținute și prevederile legale citate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide

că hotărârea motivată din 17 noiembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost notificată efectiv recurentului.

Conform art. 211 din Codul administrativ, alin. (1) în cererea de chemare în judecată se indică: a) instanța la care a fost depusă; b) numele și prenumele sau denumirea reclamantului, domiciliul sau sediul acestuia; dacă reclamantul este o persoană juridică, se indică datele bancare și codul fiscal; c) numele și prenumele reprezentantului legal sau împuternicit și adresa lui, în cazul în care cererea se depune de un reprezentant; d) denumirea pîrîtului în calitate de autoritate publică și sediul acesteia; e) pretențiile reclamantului; f) circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretenția; g) enumerarea tuturor probelor pe care reclamantul le deține și le poate prezenta; h) datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de lege, alin. (2) cererea de chemare în judecată se semnează de reclamant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit, alin. (3) cererea de chemare în judecată poate cuprinde și alte date importante pentru soluționarea cauzei, precum și demersurile reclamantului.

Studiind cererea de apel depusă de către Eduard Rățoi, prin intermediul oficiului poștal, la data de 29 noiembrie 2022, Completul de judecată menționează că aceasta nu corespunde prevederilor art. 211 din Codul administrativ și este considerată ca fiind o cerere de apel nemotivată.

Or, la materialele cauzei este anexat extrasul din poșta electronică, în care recurentul la data de 15 martie 2023 a invocat că nu a primit hotărârea motivată și a solicitat să-i fie prezentată informația cu privire la faptul când a fost primit apelul nemotivat, dacă a fost redactată hotărârea motivată și expedierea în adresa acestuia a hotărârii motivate (f.d. 57,58), care a fost expedită la data de 16 martie 2023.

Deci, din conținutul solicitării, rezultă că Eduard Rățoi a menționat că cererea de apel este nemotivată.

Subsecvent, instanța de recurs reține că, motivarea apelului reprezintă o activitate procesuală în scopul susținerii motivelor de netemeinicie a hotărârii contestate. Astfel, motivarea apelului determină limitele controlului judiciar extraordinar și conferă apelantului posibilitatea de a-și pregăti apărarea. Prin urmare, motivarea apelului urmează să cuprindă în sine, temeiurile de fapt și de drept în baza cărora partea interesată, solicită anularea hotărârii instanței de fond.

Aici, Completul de judecată menționează că Eduard Rățoi, în cererea de apel expedită la data de 29 noiembrie 2023, nu a formulat critici veritabile împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care să indice în mod expres în ce constă netemeinicia hotărârii contestate în raport cu soluția pronunțată.

Conform art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că termenul de prezentare a motivării apelului în baza art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, fiind de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate, a început să curgă pentru Eduard Rățoi, de la 17 martie 2023 și ținând cont de regulile de calculare a termenelor de procedură stabilite de Codul de procedură civilă ar fi expirat la data de 18 aprilie 2023, zi de marți.

În conformitate cu art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, potrivit prevederilor art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Raportat la cele expuse supra, este cert că legiuitorul a prevăzut depunerea apelului separat de motivarea acestuia, respectiv, termenul de declarare și cel de prezentare a motivării apelului curg din momente diferite, și anume: în temeiul art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate, sub sancțiunea art. 236 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ – motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).

Însă, distinct acestor circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că motivarea apelului împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost prezentată de către Eduard Rățoi, prin intermediul poștei electronice la data de 07 iunie 2023, fără a solicita repunerea în termenul de prezentare a motivării apelului (f.d. 71-77).

În circumstanțele reținute supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează ca fiind corectă soluția instanței de apel de declarare a apelului depus de către Eduard Rățoi ca fiind inadmisibil.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reamintește recurentului că importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, mobilizează cercetarea cauzei, totodată contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii de către participanții la proces de a se folosi cu rea-credință de drepturile sale procedurale.

Respectiv, exercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

Ținând cont de cele stabilite supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că în interiorul termenului cuprins între 16 martie 2023, data când a fost comunicată hotărârea motivată recurentului și 18 aprilie 2023, termenul limită de prezentare a motivării apelului, acesta a dispus de suficient timp pentru a întocmi și depune la Curtea de Apel Chișinău motivarea cererii de apel.

În corespundere cu prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, ori termenul de apel este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții din

dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a motivării apelului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al recurentului Eduard Rățoi, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile procedurale.

Reieșind din cele expuse, se constată temeinicia încheierii instanței de apel, deoarece recurentul Eduard Rățoi nu a prezentat motivarea apelului în termenul stabilit de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, fapt pentru care survin consecințele prevederilor art. 236 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Tot aici, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că potrivit legislației în vigoare, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Actele cauzei, însă, denotă faptul că, recurentul Eduard Rățoi nu a întreprins acțiuni concrete de a se informa despre derularea examinării cauzei. Deși, atunci când persoana interesată, în speță – Eduard Rățoi, inițiază o astfel de cauză în contencios administrativ, obligațiile procedurale sunt angajate în mod automat. În calitate sa de reclamant Eduard Rățoi avea obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să își probeze pretențiile, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia.

În context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție amintește că art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Curtea a relatat însă în practica sa constantă că „dreptul la o instanță” nu este absolut. În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen, nu exclude niciodată ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac [cauza Bacev vs fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei; Kemp vs Luxembourg; Diaz Ochoa vs Spaniei], în care înalta Curte a arătat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău este adoptată în conformitate cu legislația în vigoare, cu aprecierea completă a tuturor probelor și a circumstanțelor cauzei,

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție o consideră întemeiată, or, recurentul Eduard Rățoi nu a întreprins vreo acțiune de a prezenta motivarea apelului în modul și termenul stabilit de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motiv pentru care Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea contestată.

Conform 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul depus de Eduard Rățoi și se menține încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc